

MEESTERWERKEN

WEEKBLAD VOOR JONG EN OUD

PRIJS PER NUMMER : 3,50 FRANK

Uitgave van

«DE VLAAMSE BOEKHANDEL», Provinciestraat, 42, ANTWERPEN

(Handelsregister van Antwerpen nr 33.297)

In het licht van de lantaarn

Geneesmiddeltjes naar ieders zin.

In Vlaanderen hebben er steeds lieden geleefd, die de bewondering van hun medemens afdwongen, mensen die met een poederken of een drankje al de kwalen, waaronder hun medeburgers gebukt liepen, konden wegnemen. Er is een tijd geweest dat zekere drankjes een onweerstaanbare aantrekkingskracht uitoefenden op alwie een of andere kwaal gewaar werd.

Zo had zekere vrouw Rozenus een uitgebreide klandizie verworven met haar onfeilbaar heelmiddeltje Goudgeest, «een medecijn universeel, die met alle naturen overeenkomt, voor jong en oud». Men vraagt zich af, na haar reklaampje gelezen te hebben, hoe het mogelijk was dat er in dien tijd nog mensen stierven.

Men denke niet dat het middeltje van vrouw Rozenus het enige was, waartoe men, als men in nood verkeerde, zijn toevlucht nemen kon. Er waren integendeel onfeilbare middeltjes bij de vleet. Die beval fijngestamppte mosselschelpen aan tegen het zuur. Een ander hield voor, dat niets probater was tegen oogziekten dan sneeuwwater op Kerstmis in flessen gevuld. Gedroogde palingvellen waren goed tegen zinkingen en om van de nachtmerrie bevrijd te worden moest men zijn toevlucht nemen tot pioenzaad. Tot zelfs in de herbergen werd voor de gezondheid van het volk gezorgd en de herbergiers verkochten, naast hun biertje, flesjes Haarlemmer olie tegen nierziekten en stenen.

Men beelde zich niet in dat de mensen van nu er minder lichtgelovig zijn op geworden. Niets ware verkeerder. Meer dan een volkswrouw is in den grond overtuigd dat wat moederkenszalf, dat wil zeggen wat speeksel, gestreken op een bezeerd lidmaat van een klein kind, de pijn wegneemt.

Wie kaalhoofdig was kon zich tot den baardkrabber Oscar de Proost wenden. Dat was een raar man. Geraakte hij eenmaal op zijn stokpaardje, dan ging hij als een bezetene te keer. Hij was een vindingrijk man en stelde een haarwater samen, waarvan het gebruik tot gevolg had, dat op een kaalhoofd na korten tijd een geweldige haarbos groeide. Hoe meer zijn klanten wegbleven hoemeer Oscar de Proost zijn prijzen opsloeg. Hij was voor het ongeluk geboren, wat hij ook deed, alles sloeg hem tegen. Het kon niet anders of zijn haarkapperszaak moest te niet gaan.

In de XIXe eeuw had een man uit de volksklas over het algemeen meer vertrouwen in kwakzalvers en wonderdokters dan in ware geneesheren. Een tijd lang, omstreeks 1852, hield zich Driesken de Nijper dagelijks op in de afspanning «De Star» in de Kammenstraat te Antwerpen om de «mensen te genezen, die aan onherstelbare kwalen leden». Maar de Sinjoren hielden er niet van genepen te worden en daar Driesken niet genoeg klanten vond vertrok hij naar Brussel. De Brusselaars waren lichtgeloviger dan de Antwerpenaren. Kreupelen, manken, blinden, zieken van allen aard bleven dag en nacht geduldig aanschuiven op hun beurt, om door Driesken behandeld te worden. Tussendoor zag men een kreupele de deur van de herberg, waar de wonderdokter zich ophield, uitspringen, juichende: «Ik ben genezen, ik kan weer gaan».

Bij een ingang stond een grote schaal op een tafel, die haast altijd even gauw gevuld als geledigd was. Driesken bleef twaalf maanden lang de Brusselaars beetnemen. De eenvoudige boerenknecht en hout-raper, die hij eenmaal was, zat er nu goed in en reed met paard en sjees. Maar het baatte hem weinig, want al was hij nog geen vijf en twintig jaar, Pietje de Dood kwam en nam Driesken mede zonder veel omslag te maken.

Had Driesken de mensen, die wensten genepen te worden, aan hun lot overgelaten, andere kwakzalvers daagden op om zijn baantje over te nemen. Men kon beroep doen op Jefken van den Zanden, algemeen in den volksmond bekend als Jefke de Strijker. Jefke was een boerenzoon, die van een anderen kwakzalver de kunst geleerd had om al strijkende de mensen te genezen. En het duurde niet lang of de zieken stroomden naar Jefken den Strijker. Zij strompelden op krukken of aan den arm van een bloedverwant naar Brasschaat, om daar raad en troost te krijgen. Frans De Cort bezong zijn wonderdaden. Maar het gerecht dacht er anders over en op zekeren dag werd Jefke de Strijker langs de Rode Poort te Antwerpen binnengereden gezeten op een huifkar. Vóór de kar trappelden twee gendarmen te paard en bij Jefken stond een derde reusachtige gendarm, die den wonderdokter goed in het oog hield. Jefken werd voor dertien maanden in de kast gedraaid.

IN HET LICHT

JAN DE SCHUUTER

VAN DE
LANTAARN

IN DE
KROON

UITGEVER

L. OPDEBEEK

ANTWERPEN

SWA.

JAN DE SCHUYTER

In het
Licht van de Lantaarn

Folkloristische wetenswaardigheden

Gevolgd door een keuze

SPROOKJES
van de GEBROEDERS GRIMM

Pentekeningen van Edmond VAN OFFEL

Kleuromslag van Jan WATERSCHOOT

L. OP DE BEEK — UITGEVER — ANTWERPEN
1949

Sprookjes van de gebroeders Grimm

De tweestrijd tussen haas en egel.

't Was een prachtige dag op 't land. Duizenden bijen gonsden over het bloemende boekweitveld ; een tedere, blauwe mist hing over de bomen ; de zon straalde haar heerlijke warmte uit ; in de verte riep het klokje de dorpelingen naar de kerk. Al wat leefde was vrolijk en opgeruimd, zelfs de egel.

Hij stond aan zijn deur met gekruiste armen en zong een vrolijk lied.

— Ik ga eens zien, mompelde hij, of de beten groeien. Moeder de vrouw is bezig met de kleintjes te wassen en ik kan een ogenblik weg.

Hij ging en ontmoette den haas.

— Goeien morgen ! zei de egel.

De haas mat het vriendelijk dier van kop tot teen en, in plaats van den morgengroet te beantwoorden, vroeg hij bitsig :

— Wat komt gij hier zo vroeg doen ?

— Wel, ik wandel zo maar wat rond, haas !

— Wandelen ! spotte de haas. Me dunkt, dat gij uw benen wel voor iets anders kunt gebruiken.

Dit was raak. De egel heeft kromme poten en de zinspeling hierop was hem hoogst onaangenaam.

— Denkt ge soms, vroeg hij beledigd, dat gij met uw poten meer kunt uitrichten dan ik ?

— Natuurlijk denk ik dat.

— Ge tart mij ! Goed. Ik neem de uitdaging aan !

— Wel, gij krompoot ! gierde de haas. Zoudt ge soms met mij een wedloop aandurven ? Goed. Waar zullen we voor wedden ?

— Om een gouden kroon en een fles brandewijn, hoor !

— Prachtig ! Laten wij dadelijk beginnen.

— Zo vlug niet. Ik ben nog nuchter en ga eerst ontbijten. Bin-

nen een half uur keer ik terug.

De egel keerde naar huis en zegde tegen zijn wijfje :

— Vlug, maak u gereed om mij naar 't veld te volgen. Ik heb met den haas gewed wie 't vlugste lopen kan, en daar moet ge bij zijn.

— Dat is ook weer iets voor u, morde het wijfje. Hoe wilt ge nu tegen een haas gaan lopen !

— Luister eens, vrouwtje. De wedstrijd zal plaats hebben op den groten akker. De haas en ik lopen elk in een voor, naast elkaar. Gij hebt niets anders te doen, dan op het einde van mijn voor te gaan liggen en, telkens als gij den haas ziet aankomen, op te springen en te roepen : « Ik ben er al ! ». Wij vertrekken van het eind van den akker en lopen in deze richting.

Dit snapte het wijfje.

— 't Is niet rechtvaardig ! zei ze.

— De kerel heette mij krompoot en verdient een les. We zullen het hem betaald zetten.

Zij hadden den akker bereikt. Het wijfje legde zich in de voor. Aan het eind van den akker wachtte de haas en vroeg ongeduldig :

— Gaan we beginnen ?

— Ik ben gereed.

Ze kozen ieder een voor. Op een, twee, drie stormden zij los. De egel liep maar enige schreden, keerde terug en verdook zich in de voor, terwijl de haas als een razende voortrende.

Toen het haasje aan het einde van den akker kwam, dacht hij gewonnen te hebben, maar daar rees ineens vóór hem het wijfje van den egel op, dat, als twee druppels water, op haar man geleeke, en dat wijfje riep met een zot lachje :

— Ik ben er al ! Ik ben er al !

— Hoe is dat mogelijk, mogelijk, mogelijk ! zei de haas, terwijl hij zijn neusje in korte snokjes optrok. Enfin, dan zullen wij herbeginnen.

— Zoals gij verkiest, zei de egel.

De haas liep vliegensvlug weg, het wijfje eveneens, doch een eindje maar, toen keerde zij terug.

Aan het eind wachtte hem het mannetje op.

— Ik ben er al ! riep het.

— Dan zullen wij nogmaals opnieuw doen ! zei de haas, die, stond de egel daar niet rustig vóór hem, nooit zou geloofd hebben, dat hij verloren had.

— Voor mijn part, zo dikwijls als gij wilt !

En zo liep de haas tot drie en zeventig maal op en neder en de egel en zijn wijfje riepen telkens : « Ik ben er al ! Ik ben er al ! ».

Bij de vier en zeventigste maal moest de haas het opgeven. Hij was ten einde adem. Hij beefde, dat zijn tanden klapperden, zijn poten konden zijn lorrige lijf niet meer dragen. Hij zakte ineen.

De egel streek de winst op. Vrolijk riep hij zijn wijfje toe, dat het uit was, en nu gingen zij schaterend huiswaarts.

Sinds heeft een haas het nooit meer gewaagd zijn vlugheid met die van een egel te meten.

Maar er is een zedeles aan deze kleine geschiedenis verbonden. Men moet nooit met minachting op een mindere neerzien, zelfs niet op een egel, en nooit met iemands gebreken spotten.